

e-zpravodaj

Národní knihovny ČR

ročník 8 | číslo 4 | 2021
červenec – srpen

nové služby, knihy, akce a další zajímavosti online

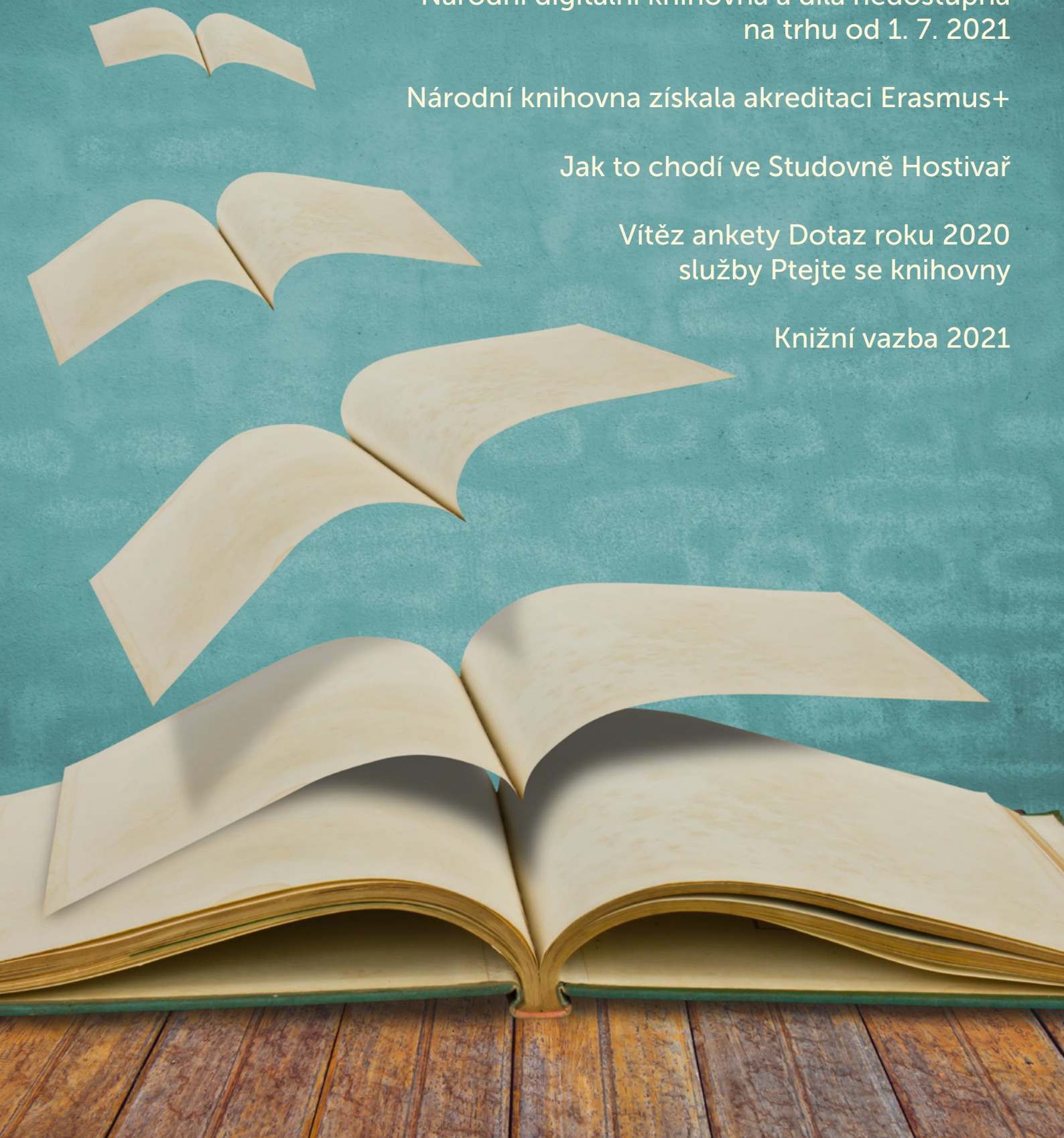
Národní digitální knihovna a díla nedostupná
na trhu od 1. 7. 2021

Národní knihovna získala akreditaci Erasmus+

Jak to chodí ve Studovně Hostivař

Vítěz ankety Dotaz roku 2020
služby Ptejte se knihovny

Knižní vazba 2021

e-zpravodaj Národní knihovny ČR

ročník 8 | číslo 4 | 2021 | červenec–srpen
dvouměsíčník

Adresa vydavatele a redakce:

Národní knihovna ČR, Klementinum 190, 110 00 Praha 1,
IČ 00023221, DIČ CZ00023221
E-mail: e-zpravodaj@nkp.cz
Telefon: 221 663 279 (H. Vajnerová),
221 663 252 (S. Vondráková)

Výkonná redakce:

Hana VAJNEROVÁ, Soňa VONDRÁKOVÁ

Redakční rada:

Irena MAŇÁKOVÁ (předsedkyně), Jana HUŇOVÁ,
Karolína KOŠŤÁLOVÁ, Petra ŠŤASTNÁ

Grafické zpracování:

Tereza ELIÁŠOVÁ

Příspěvky připravili:

Marie HAŠKOVCOVÁ, Zuzana KOPEČNÁ,
Karolína KOŠŤÁLOVÁ, Josef LUDVÍČEK, Jan LUKAVEC,
Kateřina NEKOLOVÁ, Hana NEMEŠKALOVÁ, Odbor služeb NK,
Alena RICHTEROVÁ, Luboš SVOBODA, Lucie ŠENVAJC,
Hana VAJNEROVÁ, Soňa VONDRÁKOVÁ

Obrazová dokumentace:

Matěj Bařha; Odbor služeb NK ČR; Oddělení rukopisů
a starých tisků NK ČR; *University of Toronto Wenceslaus
Hollar Digital Collection*; Vydavatelské oddělení NK ČR;
Výstavní oddělení NK ČR; Webarchiv NK ČR; Wikipedie;
Wikipedie: *Humoristické listy*; Jan Vilímek – *Humoristické listy*,
roč. 1889, č. 31; Wikipedie: Justus Sustermans;
www.fdb.cz; www.jihlava.cz/kompaktata-1436;
[www.uni-regensburg.de/Fakultaeten/phil_Fak_III/
Geschichte/josephii.jpg](http://www.uni-regensburg.de/Fakultaeten/phil_Fak_III/Geschichte/josephii.jpg)

e-zpravodaj NK ČR je dostupný na adrese:

e-zpravodaj.nkp.cz

Přihlášení k odběru e-zpravodaje:

e-zpravodaj.nkp.cz

Foto na titulní straně:

www.freepik.com

Co je nového

3

Provoz knihovny během letních prázdnin

Národní digitální knihovna a díla
nedostupná na trhu od 1. 7. 2021

Národní knihovna získala akreditaci Erasmus+
v oblasti vzdělávání dospělých

Knižní novinky aneb v NK ČR knihy také vydáváme:
Knihy čtenářů a kniha návštěv klementinské knihovny

Představujeme

5

Jak to chodí ve Studovně Hostivař

Vítěz ankety Dotaz roku 2020 služby Ptejte se knihovny

Webarchiv spolupracoval na projektu Český literární internet

Zajímavosti a tipy

7

Co čte knihovník? / *Jakub Hauser (ed.), Eva
Janáčková (ed.): Obrazy nenávisti: Vizualní
projevy antisemitismu ve střední Evropě*

Zajímavosti z fondů NK představují videoprezentace

Historické události z let končících jedničkou v Kalendáři
historickém Daniela Adama z Veleslavína

Zveme vás

11

Grafické univerzitní teze

Vzpomínky a sny na obratníku Raka

Knižní vazba 2021

XVII. Společná výstava rukodělné knižní vazby členů
Společenstva českých knihařů

Co je nového

Provoz knihovny během letních prázdnin

Vážení čtenáři,
od 28. června do 29. srpna platí v Národní knihovně ČR letní provozní doba. Celá knihovna je zavřena o sobotách a nedělích a v době státních svátků 5.–6. července.

Sledujte, prosím, aktuální informace na webu NK. Podrobný přehled provozní doby včetně uzavírek najdete [zde](#).

Národní digitální knihovna a díla nedostupná na trhu od 1. 7. 2021

Karolína Košťálová

K 30. červnu 2021 skončil provoz Národní digitální knihovny v režimu NDK-Covid, jenž na základě smluv uzavřených mezi NK ČR a kolektivními správci autorských práv a se souhlasem Svazu českých knihkupců a nakladatelů umožnil otevření celého obsahu NDK vysokoškolským studentům a vědeckým pracovníkům v nelehké pandemické době.

Od 1. července 2021 se **NDK** opět vrací ke standardnímu způsobu zpřístupňování digitalizovaných dokumentů a v digitální knihovně se znovu budete setkávat s dokumenty s různou mírou dostupnosti (veřejná díla / neveřejná díla / díla nedostupná na trhu). Připomeňme si ve stručnosti, za jakých podmínek můžete k obsahu NDK získat přístup.

Veřejně přístupná díla

Volně je v NDK k dispozici pouze nejstarší vrstva knih, novin a časopisů (tzv. veřejné dokumenty). Ty si můžete v NDK číst, tisknout z nich nebo si je uložit. Pro přístup k veřejným dílům není nutné se do NDK přihlašovat.

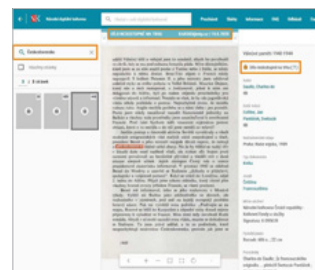
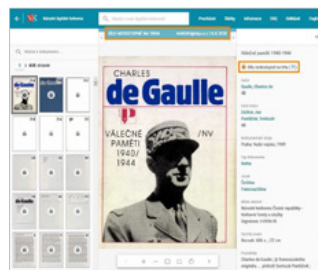
Díla nedostupná na trhu

V současné době naleznete v NDK přes 100 000 tzv. děl nedostupných na trhu. V NDK je jednoduše poznáte podle ikony , respektive .

Část děl nedostupných na trhu můžete v NDK využívat prostřednictvím vzdáleného přístupu. Podmínkou pouze je, abyste se do NDK přihlásili účtem NK ČR, tj. stejnými údaji, které používáte např. při objednávání dokumentů v online katalogu NK ČR nebo pro vzdálený přístup k licencovaným databázím. Registrovaní čtenáři NK ČR s platným čtenářským průkazem se do NDK přihlašují prostřednictvím tlačítka Přihlásit eduID. V dalším kroku je potřeba v seznamu institucí najít Národní knihovnu ČR. Nezbytné je i potvrzení souhlasu s [podmínkami zpřístupnění](#). Úspěšnému přihlášení mohou bránit přestupky ve vašem kontě (výpůjčky s překročenou výpůjční dobou, dluhy atd.).

Díla nedostupná na trhu můžete prostřednictvím vzdáleného přístupu číst a plnotextově v nich vyhledávat, nicméně další funkce (tisk, uložení PDF, textový přepis stránek atd.) jsou u těchto dokumentů zakázány. Na každé stránce z díla nedostupného na trhu také uvidíte proužek s identifikací konkrétního přihlášeného čtenáře NK ČR.

Mezi díla nedostupnými na trhu naleznete také tituly, které jsou z různých důvodů ze vzdáleného přístupu vyloučeny a dostupné budou pouze z vybraných počítačů NK ČR.

Co jsou díla nedostupná na trhu?

Díla nedostupná na trhu jsou velmi zjednodušeně knihy, noviny a časopisy, na něž se stále vztahuje ochrana autorským zákonem (nemohou být proto v NDK veřejně přístupné), ale zároveň se již nedají běžně koupit a nemůžete si ani zaplatit přístup k jejich elektronické podobě. Přesné podmínky určující, co je a není dílo nedostupné na trhu, stanovuje autorský zákon. Ten zároveň umožňuje, aby se díla nedostupná na trhu za určitých podmínek zpřístupnila prostřednictvím digitálních knihoven.

V současné době mohou být mezi díla nedostupná na trhu zařazeny:

• knihy vydané do roku 2007

- knihy do roku 2000 je možné využívat po přihlášení do NDK pomocí vzdáleného přístupu
- knihy do roku 2007 budou dostupné z terminálu v knihovně

• noviny a časopisy vydané do roku 2010 jsou po přihlášení do NDK přístupné prostřednictvím vzdáleného přístupu

U knih vydaných po roce 1990, které jsou v NDK zařazeny mezi díla nedostupná na trhu, může zároveň i nakladatel požádat o jejich stažení ze vzdáleného přístupu. Takové dokumenty pak budou v NDK zpřístupňovány pouze z počítačů v NK ČR.

Neveřejná díla

V NDK se od července opět setkáte i s neveřejnými díly, která poznáte podle ikony šedého zámečku . Tyto dokumenty budou zpřístupňovány pouze z vybraných počítačů v NK ČR.

Národní knihovna získala akreditaci Erasmus+ v oblasti vzdělávání dospělých

Kateřina Nekolová

Národní knihovna ČR (NK ČR) získala na období 2021 až 2027 akreditaci programu Erasmus+ pro oblast vzdělávání dospělých. Vedle NK ČR program Erasmus+ nabízí také Městská knihovna v Praze a Muzeum východních Čech v Hradci Králové.

Cílem je podpořit profesní rozvoj osob pracujících v oblasti vzdělávání absolvováním výukového pobytu, účastí na vzdělávacím kurzu, stínováním nebo stáží v zahraničí. Existuje také možnost přijmout zahraničního odborníka či odborníka v domácí instituci. Zároveň jsou akcentovány priority: začleňování a rozmanitost, environmentální udržitelnost a odpovědnost, digitální vzdělávání a aktivní zapojení do sítí organizací programu Erasmus. Jedná se o novou formu programu Erasmus, kdy budou akreditované organizace mít zjednodušený přístup k financování při každoročním podávání žádostí. Program má umožnit strategický rozvoj organizace v oblasti vzdělávání dospělých. V ČR letos akreditaci v této oblasti získaly pouze tři instituce.

Účast v programu by měla u zaměstnankyň a zaměstnanců vést ke zlepšení znalostí v oblasti online vzdělávání a k prohloubení jazykových znalostí, a dále k rozvoji inovačního vzdělávání v oblasti knihovnictví. Chystáme se tedy zlepšovat naše kompetence a získávat inspiraci v nejrůznějších oblastech spjatých s knihovnickým oborem. Nabyté zkušenosti budou uplatňovány nejen při vzdělávání kolegyň a kolegů z oboru, ale také při vzdělávacích akcích pro širokou veřejnost. Velký zájem je o cesty do knihoven ve Skandinávii, ale také v Německu nebo Francii. Doufáme, že bude možné uskutečnit přínosné studijní výjezdy a na našich vzdělávacích akcích to bude znát. Zároveň chceme jít příkladem dalším knihovnám při inovacích v oblasti vzdělávání a podpořit je, aby se do programu také zapojily.

Knižní novinky aneb v NK ČR knihy také vydáváme

Knihy čtenářů a kniha návštěv klementinské knihovny

Alena Richterová

Spojení několika knihovnických celků ve Veřejnou c. k. universitní knihovnu se sídlem v pražském Klementinu a její převzetí do státní správy bylo potvrzeno dvorským dekretem z 6. února 1777 a 30. října téhož roku bylo otevření knihovny oznámeno širší veřejnosti. Od dubna následujícího roku byla činnost knihovny organizována na základě instrukce, která pamatovala dokonce i na vymezení práv a povinností čtenářů. V době svého otevření veřejnosti spravovala knihovna zhruba padesát tisíc svazků, její fondy se však rychle rozrůstaly.

Z rukopisných svazků dochovaných v klementinském fondu je zřejmé, že pro majetkové zabezpečení svazků i pro snadnější orientaci v knihovním fondu byla písemně vedena pečlivá evidence – akcesní seznamy, místní seznamy řazené podle signatur, svazkové katalogy pro jednotlivé obory řazené abecedně podle jmen autorů a lístkové katalogy, ale i speciální soupisy evidence darů včetně jmen dárců, seznamy duplikátů, seznamy periodik apod. Zapisovány byly také výpůjčky z fondu; záznamy se však dochovaly až z mladšího období. Naopak s dochováním evidence prezenčních výpůjček v obou klementinských čítárnách v prvním období po zpřístupnění knihovny veřejnosti máme větší štěstí.

V pěti obsáhlých svazcích formátu velkého folia (rukopis sign. IX J 16/a–e) se dochovaly knihy čtenářů a jejich prezenčních výpůjček, a to pod soudobým označením „Protokolle der Leser in der k. k. Bibliothek in Prag mit kurzer Angabe des entlehnten Werkes“. Těchto několik svazků je mimořádně cenným, i když zatím málo využitým, pramenem nejen pro životopisce doyenů české vědy a kultury, ale také pro sledování vývoje knihovnických služeb v tehdejší klementinské knihovně. Několik knih výpůjčních protokolů je dochováno z mladšího období, tentokrát se však jedná nejspíše o výpůjčky absenční, tedy mimo budovu knihovny. V šesti svazcích opět formátu velkého folia (rukopis sign. IX J 6/a–f) je obsažena evidence čtenářů a jejich výpůjček z první poloviny 19. století.

Vzhledem k tomu, že prohlídka Klementina patřila k oblíbenému programu návštěvníků Prahy jako součást jejich cest za poznáním, podnikaných po celé Evropě již od počátku 18. století, museli se knihovníci zejména v létě postarat vedle svých běžných povinností ještě o „výletníky“, kteří si chtěli prohlédnout knihovni sál. Že se však zpravidla nejednalo jen o běžné turisty, dokládá další pozoruhodný rukopis z fondů Národní knihovny. Je jím návštěvní kniha, která byla v letech 1782–1958, i když s drobnými přestávkami, předkládána k podpisu návštěvám knihovničního sálu. Návštěvníci z nejrůznějších vrstev společnosti – od panovníků a šlechticů po učence a knihovníky – se zapisovali do návštěvní knihy, objemného rukopisu takřka o čtyřech stech listech, z nichž však poslední třetina zůstala prázdná (rukopis sign. IX.J.76). Jednotlivé záznamy nemají unifikovanou podobu: nejčastěji návštěvníci ke svému podpisu připojili datum, někdy také svoji profesi a působiště. V mnoha případech uvedli pochvalný komentář, zpravidla když to byli kolegové z jiných knihoven z domova i ze světa. Zajímavé je také odlišné provedení podpisů, některé jsou jen zběžně načrtnuté, jiné jsou naopak díky pečlivosti pisatele dodnes krásně čitelné. Návštěvní kniha se hostům už několik desítek let k podpisu bohužel nepředkládá, ale jedno stále zůstává pro knihovníky neměnné, i když cíle našeho úsilí neformulujeme tak vzletně jako naši předchůdci před zhruba devadesáti lety: láska ke knihám, zanícení pro svoji profesi a odhodlání naplňovat poslání knihovny co nejlépe.

Národní knihovna ČR, Praha 2021, 1. vydání
ISBN 978-80-7050-741-4 (brož.)

Představujeme

Jak to chodí ve Studovně Hostivař

Josef Ludvíček

Po více než ročním omezeném, či zcela zastaveném provozu rozhýbává své ztuhlé svaly i od Klementina na míle vzdálená studovna v Centrálním depozitáři v Hostivaři. V době přípravy prázdninového dvojčísla studovna po květnových technických potížích ještě nefungovala v plném režimu, ale nejdůležitější funkce, tj. zpřístupňování Národní konzervačního fondu (NKF) a dalších konzervačních sbírek již plní.

Studovna patří pod Oddělení správy Národního konzervačního fondu a její provoz pro badatele zajišťují pracovníci z tohoto oddělení. Ovšem knihy, které se zde zpřístupňují, pochází kromě z NKF, hlavně z Konzervačních fondů Hostivař (KFH) a Fondu 19. století. Se správci těchto fondů tedy úzce spolupracujeme. I přesto, že je studovna určena primárně pro tyto tři fondy, po dohodě je sem možné připravit i knihy z jiných fondů, převážně v případech, kdy by byla expedice do Klementina příliš náročná. V posledních letech takto využívají hostivařskou studovnu nejvíce asi badatelé Slovanské knihovny, kteří žádají větší objem svazků.

Služby uživatelům jsou omezeny vlastně jen na prezenční výpůjčku a několik málo přidružených drobností, jako jsou reprografické služby malého rozsahu, příruční knihovna a přístup k internetu a do aplikace Kramerius (který je stejný jako v klementinských studovnách).

Nesupluje činnosti Haly služeb v Klementinu – tedy neposkytujeme možnost nové registrace, ani její prodloužení, neposkytujeme absenční výpůjčky, ani jejich vrácení a prodloužování. Ani nezpracováváme vlastní objednávky. Uživatelé objednávky zpracovávají v Hale služeb a k nám dorazí buď jako elektronická objednávka (na knihy z Fondu 19. století), či jako papírový lístek, podle kterého buď my, nebo správci KFH již jen expedujeme.

Expedice objednávek probíhá zpravidla jednou denně po přijetí objednávek z Haly služeb. Ty přijíždějí dopoledne s pravidelným svozem autem, které zajišťuje převoz knih mezi Klementinem a Centrálním depozitářem. Objednané knihy jsou tedy připraveny, pokud se nevyskytne problém při expedici, nejdříve druhý den od objednání. Všem badatelům před cestou do studovny doporučujeme telefonicky se ujistit, zda je výpůjčka již připravena.

Výpůjčky z Národního konzervačního fondu podléhají přísným pravidlům a než se kniha připraví do studovny, projde objednávkou několikerou kontrolou, zda je oprávněná. O pravidlech přístupnosti knih z NKF zde již byly sepsány jiné články. V praxi to funguje asi následovně: pokud např. do e-mailové schránky naší studovny dorazí požadavek na objednávku, přeposíláme ho do Haly služeb, kde kolegové zkontrolují, zda není jiné možnosti než vypůjčit knihu z NKF, a teprve poté vypíší objednávku, kterou nám zašlou. I s pracovníky Haly služeb spolupracujeme velmi úzce, obzvlášť při hledání cesty, jak uživatelům vyjít co nejvíce vstříc a zároveň neohrozit fond.

Režim ve studovně se odvíjí od přísných pravidel, která určují zacházení s konzervačními sbírkami. Obecná pravidla jsou obdobná jako v jiných studovnách: uživatelé nesmí do studovny vnášet jídlo a pití, nesmí s sebou mít zavazadla a ani venkovní svrchní oděv. Smí vcházet pouze s věcmi nutnými ke studiu, pokud mají vlastní knihy, musí je hlásit službě.

Kromě tohoto ale musí badatel také vyplnit Badatelský list a knihy podkládat molitanovými klíny, aby nedocházelo k prolamování vazby. S oblibou jim zatahujeme žaluzie, aby na knihy nesvítilo přímé sluneční světlo. Badatelé sami si smí z dokumentů (pokud nespádají pod pravidla zvláštního ochranného režimu) pořizovat kopie, např. nafocení vlastním fotoaparát, či mobilním telefonem, ale aby nedocházelo k poškození, neumožňujeme badatelům používat při focení blesk či jiný světelný zdroj, a ani skenery jakéhokoliv typu. V takovém případě, že si badatelé dokumenty fotí, vyžadujeme po nich podepsané prohlášení, že znají autorský zákon a s kopiemi budou nakládat dle něho.

Pokud badatelům nafocení nestačí, nabízíme na místě a na počkání zhotovení kopie. Avšak pouze u požadavků menšího rozsahu, tj. maximálně do dvaceti kopírovaných stran. Samozřejmě jen v případě, že to fyzický stav dokumentu dovoluje. Kopírování provádí služba na k tomu určeném skeneru tak, aby nedocházelo k poškození knihy.

Pokud reprografický požadavek z nějakého důvodu nemůžeme vyřídit na místě, přenecháme jeho vyřízení specializovanému oddělení v Klementinu. Hotové kopie jsou pak badatelům vydávány a účtovány v Hale služeb.

V době přípravy tohoto dvojčísla však je skenovací a tisková technika bohužel stále mimo provoz. Všechny kopie je tedy nutné vyřídit v Klementinu.

Přestože jsou pravidla ve studovně nastavena tvrdě, rádi uživatelům, ale i kolegům v knihovně, pomůžeme a vyjdeme vstříc, jak jen nám naše síly a vědomosti dovolí. E-mailová adresa do hostivařské studovny je studovnacdh@nkp.cz, telefonní číslo 221 663 353. Dveře do studovny jsou otevřené sice jen uživatelům s platným čtenářským průkazem ve vymezené otevírací době, ale symbolicky jsou otevřené všem a vždy.

Vítěz ankety Dotaz roku 2020 služby Ptejte se knihovny

Hana Nemeškalová

Podobně jako vloni ani začátek letošního roku nepřinesl knihovně mnoho optimismu, neboť se nemohly otevřít svým uživatelům a své služby poskytovaly pouze vzdáleně. O to víc nás těší, že si mnozí z vás našli cestu na stránky [Ptejte se knihovny](#) a věnovali chvíli hlasování v naší každoroční anketě o Dotaz roku. Moc děkujeme všem, kteří se ankety zúčastnili.

V letošní volbě [Dotazu roku](#) jednoznačně nejvíce hlasů získal milý dotaz malé slečny, která si lámala hlavu nad tím, [kam asi chodí Krteček na toaletu](#). Velmi často se vám líbila také otázka, kdy byl vynalezen [první skleník](#). Z dalších kandidátů ještě zaujaly informace k [olympijské pochodni](#), která

byla údajně v červenci 1936 v Praze uhašena demonstranty na protest proti nacistickému Německu, a trošku pohádkový dotaz o tom, co vede vodníky k tomu, že si v hrnečcích schovávají duše utonulých.

Všechny ostatní nominované i mnohé další dotazy můžete najít v archivu služby [Ptejte se knihovny](#).

A zde je alespoň krátký úryvek z odpovědi vítěze Dotazu roku 2020:

Dotaz: Díváme se na Krtečka, čteme Krtečka, ale najednou vnučku zajímá naprostá technická věc – kde má Krteček záchod?

Odpověď: U krtka jsou díry přímo pod středem hromádky, tzn. od hromádky je spojení se spodní hlavní chodbou svislé. Otvory chodeb jsou kulaté, popř. na šířku oválné, připomínající ležící vajíčko. Do samotné chodby mohou zasahovat kořínky, ale chodba je bez zbytků rostlin.

Odpovědět, předpokládám, že velmi malému dítěti, na tuto záludnou otázku, je někdy zapeklité, protože ať se snažíme vysvětlit, jak vysvětlit, dítě má fantazii a o všem důkladně hloubá. Prostě se nenechá jen tak odbýt, „oblbnout“.

Zapátrali jsme proto v říši pohádek o krtkovi a to nejen Krtkovi s kalhotkami pana Milera, ale i v odbornější literatuře o krtkovi obecném, ale jeho přesný popis domácnosti jsme nenašli. Předpokládáme ale, že měl-li Krtek smysl pro spravedlnost a pořádek, udržoval svůj byt v čistotě a stejně jako lidé jistě měl záchod s vchodem rovnou z předsíně.

Pokud chcete číst dále, pokračování dotazu je k dispozici na stránkách [Ptejte se knihovny](https://www.ptejteseknihovny.cz/dotazy/moji-vnucku-zajima-kde-ma-krtecek-zachod) – <https://www.ptejteseknihovny.cz/dotazy/moji-vnucku-zajima-kde-ma-krtecek-zachod>.

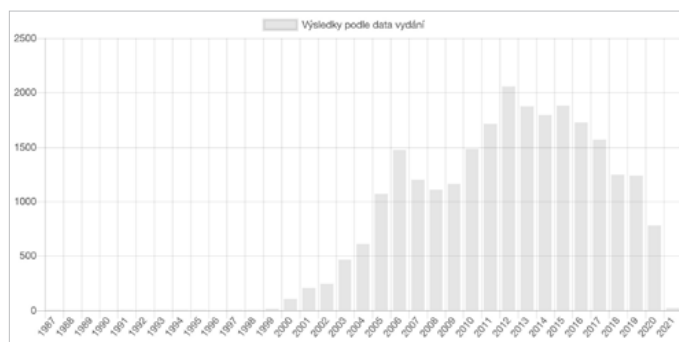
Webarchiv spolupracoval na projektu Český literární internet

Luboš Svoboda

Od roku 2017 do roku 2021 probíhal v rámci výzkumné infrastruktury České literární bibliografie Ústavu pro českou literaturu AV ČR projekt Český literární internet, který si klade za cíl postihnout reflexi české literatury a literárního dění na českém internetu. V rámci projektu vznikla unikátní bibliografická datábáze českých literárních zdrojů, jejichž archivaci [Webarchiv](#) zajišťoval.

Datábáze obsahuje zdroje od devadesátých let po současnost a nachází se v ní přes 40 000 záznamů. Zahrnuje online periodika / webové portály zaměřené na literaturu a kulturu, zpravodajské servery, online mutace tištěných periodik či magazíny v pdf formátu. V plnění datábáze a výzkumu hodlá ÚČL dále pokračovat i po skončení vývoje.

Webarchiv pro projekt Českého literárního internetu zajišťoval systematickou archivaci zdrojů, které nám kolegové z ÚČL postupně v průběhu let zasílali v jednotlivých blocích. Z celkového počtu 43 900 záznamů jsme doposud archivovali více než 27 000 semínek (URL). Zbytek záznamů v datábázi tvoří zdroje online mutací tištěných médií, jejichž archiv si knihovny předplácí – z pohledu ČLB je tedy není nutné archiovat; a další semínka jsou v procesu

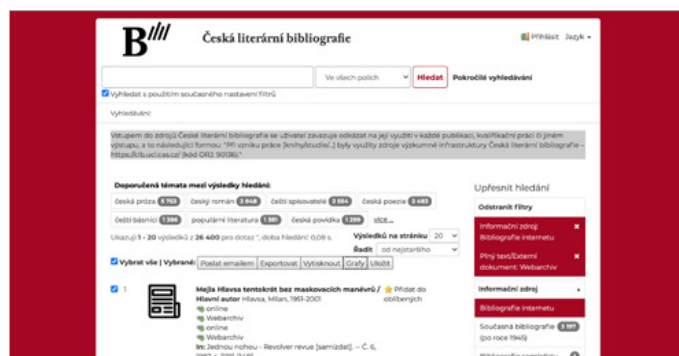

Graf znázorňuje všechny archivované zdroje a jejich zastoupení v jednotlivých letech.

indexace. Doplnování hyperlinků na archivní verze do datábáze k jednotlivým záznamům probíhalo automatizovaně.

Pro datábáze internetových zdrojů je webová archivace kruciólní, neboť bez dostatečného archivačního řešení nemá datábáze dlouhou životnost. Většina hlavních literárních periodik měla s Webarchivem již uzavřenou vydavatelskou smlouvu a jejich archivní kopie jsou tedy přístupné online. Tvůrci datábáze z tohoto důvodu nemuseli zdlouhavě řešit autorská práva. Další požadované zdroje jsme pro ČLB zasmluvňovali unikátně na vyžádání a weby, u nichž se nám autorská práva ošetřit nepodařilo, jsou dostupné v budově Národní knihovny. V podobných typech projektů má Webarchiv v českém kontextu nezastupitelné místo.

Díky snaze České literární bibliografie vznikl cenný korpus materiálů veřejně dostupných komukoliv. Naleznete v ní publicistické a literární weby, periodika obsahující původní autorskou tvorbu, online mutace tištěných deníků a časopisů, univerzitní a knihovnické časopisy a další. Datábáze tak může sloužit výzkumu české literatury, která s internetem úzce souvisí již od jeho počátků. Bibliografická datábáze je také prvním krokem k potřebné reflexi digitálního prostoru a toho, jak velkou součástí literárního provozu je. Pilotní studie zkoumaly digitální čtení vs. tradiční, anebo sondování do digitální literatury a kultury. V rámci projektu vznikla také nadstavba open source vyhledávacího systému VuFind, která všem uživatelům umožňuje zobrazovat statistické údaje záznamů na grafech či zvolené výstupy exportovat v knihovnických formátech.

Výpis z datábáze internetových zdrojů.

Zajímavosti a typy

Jakub Hauser (ed.), Eva Janáčková (ed.): *Obrazy nenávisti: Vizuální projevy antisemitismu ve střední Evropě*

Jan Lukavec

V průběhu věků byly Židům připisovány různé charakteristiky, které jsou však navzájem často protichůdné: vrazi Krista toužící po krvi křesťanských dětí a panen, kapitalističtí vykořisťovatelé i komunističtí agitátoři, militantní agresori i zbabělci, přívrženci pověřivého náboženství i agenti modernismu, zastánci rigidního zákona a současně zhýralí dekadenti, případně individualisté i fanatici vždy věrní vlastní komunitě. Kolektivní monografie *Obrazy nenávisti: Vizuální projevy antisemitismu ve střední Evropě* (Artefactum 2020, 271 s.), která vyšla v loňském roce a vznikla pod editorským zaštitěním **Jakuba Hausera** a **Evy Janáčkové**, se zabývá tím, jak se toto vnímání odrazilo ve znázorňování Židů ze strany okolní společnosti či zda je možné ve zmiňovaných obrazech nalézt nějakou kontinuitu. Jedenáct humanitních odborníků z několika zemí tu přibližuje negativní obraz Žida ve střední Evropě od středověku po současnost, a to i prostřednictvím mnoha unikátních barevných fotografií a reprodukcí, které publikaci dodávají na názornosti. Ať už se obrazy židovství měnily jakkoliv, vesměs bylo jejich cílem upevnit dělicí linii na „my“ a „oni“.

Rituální vraždy a židovské prasnice

Kniha začíná u středověkého zpodobnění tzv. židovské prasnice. Šlo o rozšířené obrazy Židů, kteří z bradavek prasnice sají mléko, zajímají se o její říť nebo se na ní pokoušejí jezdit, což mělo vyjadřovat „nechutnost celého židovstva“. Tento výjev snad mohl nabývat i hodnotově neutrální podoby, například na vyřezávaném stropě zámku v Telči měla postava letící na praseti v divokém tanečním rejži zřejmě sloužit hlavně k pobavení.

Další kapitola pojednává o židovské rituální vraždě. Na příkladu dvou soudních procesů, které se odehrály v Uhrách na konci 19. století, ukazuje, jak tento antisemitský motiv, vycházející ještě ze středověkých pověr, pronikl do mnoha různých oblastí vizuality a zrušil tak pomyslné hranice mezi tzv. nízkým a vysokým uměním. Produkce podobných děl mohla být promyšleným podnikatelským záměrem, přičemž jejich autorství se falešně připisovalo různým slavným malířům podle toho, kde bylo právě nabízeno.

Období od konce 19. století do třicátých let 20. století připomíná příspěvek o lázeňském antisemitismu v českých zemích, jak se manifestoval například na pohlednicích nebo drobných užitných předmětech. Karikované postavy židovských manželů obdařených údajně charakteristickými nadměrnými nosy si na nich stěžují, že se kvůli jejich velikosti nezvládají políbit a zbývá jim tak jedině si ony zmiňované nosy otírat o sebe (tento stereotyp je ovšem spojován i s jinými etniky, dnes například s Armény). Na jiných vyobrazeních Židé v lázni odhalují své údajně pravé, „špinavé“ já.

Rasová čistota a zápach z ghetta

V dalších kapitolách se opět vyskytují různá obvinění Židů, navzájem zcela protikladná, například že roku 1891 bojkotovali Jubilejní zemskou výstavu v Praze a současně se na ni zoufale snažili dostat, nebo že právě Židé založili Československo, a byli to posléze zase oni, kdo ho rozbili.

Michal Frankl podotýká, že „neschopnost je v karikatuře situovat do konkrétního prostoru korespondovala s antisemitskou představou Žida coby postavy, jež stojí mimo národní a světový pořádek“.

Některé z přetištěných děl je už dnes nesnadné dešifrovat a na první pohled nemusí působit antisemitsky. Mezi takové příklady patří fotografie blondatého batolete s gramofonem, jež vyšla v Rakousku několik dní po anšlusu. Symbolizovala to, že „rasově čistý“ národní socialismus přebírá vládu nad zemí.

Naopak zobrazení Židů z doby druhé světové války byla velmi přímočará a k jejich vzniku často dobře posloužila ghetta, kde byli Židé udržováni v podmínkách vhodných k tomu, aby je propaganda mohla vylíčit jako podřadnou, nemytou a zapáchající „sebranku“. Antisemitská propaganda již před válkou směřovala ke zpochybnění legitimacy Polska tím, že zdůrazňovala souvislost mezi státem a jeho židovským obyvatelstvem. S nástupem války se „stala součástí válečné propagandy Říše“. Když potom vraždění Židů dosáhlo masových rozměrů, ustoupila jejich zobrazování i z německých médií.

Český antisemitismus jednadvacátého století

Blanka Soukupová se ve svém textu zabývá vývojem antisemitských postojů v našem kulturním prostředí a ukazuje, že „zpočátku převažovalo zobrazení Žida jako Němce a asociálního germanizátora, po únorovém převratu se hlavním motivem stal stereotyp Žida v podobě buržoazního kapitalisty, kosmopolity a propagátora sionismu. Antisemitské ostří mířilo především na Stát Izrael jako vazala Spojených států amerických, figura Izraele jako kolektivního Žida se proto vrátila v období tzv. normalizace“. Z té doby mimo jiné pochází kuriózní obrázek tanku označeného Davidovou hvězdou s hlavní v podobě sedmiramenného svícnu, který vyšel v Dikobrazu. Antisemitismus u nás ale nejprve skrytě a pak i otevřeně pokračuje i po roce 1989.

V současnosti a nedávné minulosti kniha sleduje antisemitské prvky při vykreslování soudobých imigrantů (což nevyklučuje, že někteří židovští autoři zaujímají vyhraněně protiuprchlické postoje, jako u nás **Benjamin Kuras**). Dále kniha poutavě analyzuje projevy antisemitismu v české reklamě či v dekorativních předmětech. **Zbyněk Tarant** upozorňuje na případ zdejší sklářské společnosti, jež vyrobila sérii ručně tvarovaných figurek zachycujících různé momenty židovského života, například tanec se svítkem Tóry, židovského chlapce předčítajícího ze svitku při obřadu bar micva anebo žehnajícího rabína. Dvě z těchto figurek, s příhodnými názvy Měšec a Pokladnice, zobrazovaly tytéž židovské postavy v tradičním oděvu buď s měšcem, anebo s truhlou plnou zlatých mincí. Židé jsou na nich „prezentováni jako vesele se usmívající figurky oděné do černého kaftanu a tradičního klobouku, s vousy, pejzy a modlitebním šálem“. Tarant vysvětluje, že výrobce byl upozorněním,

že by jeho zboží mohlo působit urážlivě, překvapen. Prý pracoval v obchodu s klenoty a viděl, že „devět z deseti lidí v branži jsou Židé. Jsou na obchod dobří, mají to od Boha“. Jeho postoje se podle Taranta pohybovaly někde na pomezí antisemitismu a filosemitismu – dodejme, že zvláště po tomto vysvětlení (a v kontextu toho, že šlo o součást dalších, obsahově odlišných postavíček) v očích vnějšího pozorovatele možná bude převažovat to druhé.

Co do velkorysého historického rozkročení jde o první českou knihu svého druhu, i když například karikovaný obraz Židů na přelomu 19. a 20. století v perspektivě humoristických časopisů u nás už dříve popsal třeba **Václav Fronk**. Publikace přesvědčivě dokládá, že vizuální antisemitismus měl mnoho podob a že například ani v prostředí prvorepublikového Československa rozhodně nebyl výhradní doménou jen extrémních a protistátních živlů. Současně si nad ní ale můžeme klást i otázku, kde jsou jeho hranice a jestli každé zobrazení Žida coby úspěšného obchodníka musí být nutně antisemitské.

Zajímavosti z fondů NK představují videoprezentace

Lucie Šénvajc

Fondy Národní knihovny jsou plné nejrůznějších svazků, mezi nimiž se vyskytují knihy vzácné, zajímavé, či dokonce kuriózní. Řadu klementinských pokladů již veřejnost zná, ale byla by škoda nepředstavit i ty méně známé svazky.

Krátké videoprezentace, které vznikly ve spolupráci s Oddělením rukopisů a starých tisků vás seznámí s historií Klementina, které bývalo jezuitskou kolejí a odchovalo řadu významných osobností, či se zajímavými záležitostmi sídla Národní knihovny ČR, která jsou mnohdy míjena bez povšimnutí.

Na YouTube kanále Národní knihovny již můžete zhlédnout např. video věnované zlomku evangelia sv. Lukáše, jenž je jedním z našich nejstarších rukopisů, či nejstarší dochované mapě Lobkovické sbírky, nebo naší ohlodaň inkunábuli, která z velké části podlehlá zubům hlodavců.

K výročí 465 let od příchodu jezuitů do Prahy vznikla videoprezentace stručně mapující působení tohoto řádu u nás a výstavbu Klementina, dozvíte se z ní také o klementinském Matematickém muzeu, prvním veřejném muzeu u nás, které bylo ve své době jakýmsi kabinetem kuriozit.

Odkaz na YouTube kanál NK: <https://www.youtube.com/channel/UCERxUnTmR6TKphRnn18eMLg>

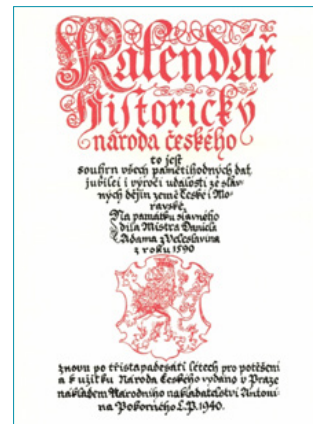
Historické události z let končících jedničkou v Kalendáři historickém Daniela Adama z Veleslavína ve vydání z roku 1940

Výběr událostí zaznamenaných k měsícům červenec a srpen

Hana Vajnerová

Titulní list Historického kalendáře

8. července

L. P. 1891 se narodil v Dobřínu u Roudnice český spisovatel **Josef Hora**. Studoval gymnasium v Roudnici, stal se novinářem a členem redakce několika listů t. zv. Bývalé české levice. Cesty Itálií i Ruskem působily netoliko na jeho práci publicistickou, ale i na dílo básnické, jež za období obliby poesie proletářské a socialistické bylo v jejím popředí. Stranou ideologické tvorby stojí Itálie (1925), Máchovské variace (1936) aj., osvědčující Horovu tvůrčí dychtivost, již uplatnil jako znamenitý překladatel ruské poezie, zejména Puškinovy. Horovy knihy prozaické a teoretické brožury zůstávají dokumenty doby.

10. července

L. P. 1781 mocí dvorního nařízení **povoleno bylo každému Svaté písmo neb Bibli čísti**, aniž se má komu jaká kniha vzítí, aneb pro to samé kdo potrestán býti, dokudž kniha císařské královské cenzuře proukázána nebude.

15. července

L. P. 1781 mocí dvorního nařízení **zrušena byla poddanost tělesná**. Ta znamenala osobní závislost poddaného na vrchnosti, bez jejíhož povolení nesměl sedlák opustiti hroudu a vystěhovati se, založiti rodinu, ani volně nakládati se svými dětmi. Tato poddanost za josefinské doby zrušena, s ní ovšem nikoli ještě závazky robotní a platové, které vyplývaly ze staletého vývoje zřízení feudálního.

16. července

L. P. 1401 zemřel v Praze nejstarší český filozof, vladyka **Tóma ze Štítného**. Narodil se asi r. 1331 na Štítném, z některé chudší větve rodu Benešoviců, studoval na vysokém učení pražském, kde žádného učeného gradu nedosáhl,

ale odnesl si nevšední výzbroj filosofie i theologie netoliko scholastické, ale i patristické. Z krátkého manželství zbylo mu patero dítek, jež pečlivě vychovával a pro něž skládal většinu znamenitých svých knih. Nejslavnějším jeho dílem jsou „Knížky šestery o obecných věcech křesťanských“, „Řeči besední“ a postilla „Řeči nedělní a sváteční“. Myšlenková sféra Štítného je dána ovzduším české gotiky doby Karlovy. Štítný je český netoliko formou, vědomě a úmyslně psal jenom česky, ale i obsahem, v tradičním duchu české zbožnosti.

19. července

L. P. 1431 koncilum aneb sbor duchovních v městě Basileji se začal, na nějž i Čechové povoláni byli a tam čtyř artykulův svých pražských obhajovali, až i k tomu přivedli, že mezi sborem tím s jedné, a Čechy a Moravany s druhé strany, **compactata smluvena a stvrzena jsou** a slavnostně vyhlášena r. 1436 v Jihlavě.

Dvě kompaktní desky s citátem z usnesení, ve dvou jazykových verzích – v češtině a v latině, vytesané do kamene, byly umístěny na vnější stěnu kaple Božího Těla na Karlově náměstí (Dobytčím trhu) v Praze na Novém Městě, která stála na křižovatce dvou rušných dálkových cest, a proto si kterýkoliv kolemjdoucí nebo kolemjedoucí mohl text přečíst. Po zboření této kaple koncem 18. století byly desky umístěny v Klementinu a postupně přenášeny na různá místa. Dnes jsou vystaveny v Lapidáriu Národního muzea na Výstavišti, v jeho druhém sále mezi památkami pozdní gotiky. Každá z desek je tesaná z pískovce, má rozměry 70 × 181 cm, tloušťku 10 cm, a její reliéfní nápis gotickou minuskulou (čili frakturou) je zlatě zrcený.

25. července

L. P. 1491 hromobití velkou škodu učinilo v Jičíně i jinde, kroupy obilí pobily, jako i před tím na sv. Máří.

27. července

L. P. 1411 v neděli po sv. Jakubu, **havěři vypálili městečko Malín**, nedaleko od Hory Kutny o posvácení a lidu obojího pohlaví do 400 pomordovali. Příčina byla, že nějaký malínský zastihl dva havěře na svém hrachu, sehnal je a upral.

4. srpna

L. P. 1811 se narodil v Praze český spisovatel-encyklopedista **Jakub Malý**. Studoval v Praze práva a filosofii, obeznámil se důkladně s četnými jazyky světovými a zasvětil život úplně práci literární a žurnalistické. Nejdůležitější jest podíl Jakuba Malého na českém slovníkářství. Pracoval ještě s Jungmannem na velikém jeho slovníku, zejména na jeho doplňcích, byl vedoucím redaktorem první naší encyklopedie, Riegrova slovníku naučného, a vykonal nesmírnou přípravnou práci pro vydání Ottova slovníku naučného. V létech 1873–1885 sám zpracoval 8 svazků Stručného všeobecného slovníku věcného a r. 1876 vydal Vlastenecký slovník historický, dílo dodnes (tj. k roku vydání 1940) u nás ojedinělé. Zemřel 7. března 1885 v pražském chudobinci.

5. srpna

L. P. 1551 v středu před Proměněním Pána Krista, **města Slaného**, čtyři míle od Prahy, **více nežli polovice a předměstí tolikéž od ohně kladeného vyhořelo**. Od prvního ohně, kterým za císaře Karla vyhořelo, přeběhlo let 179, dva měsíce a dnů 25.

6. srpna

L. P. 1621 Ferdinand II. zrušil Majestát císaře Rudolfa II. na svobodu náboženství pod obojí a vlastní rukou prý pergamenovou listinu roztrhl. Neznámo, z jaké příčiny, nebyla listina nadobro zničena, jakož se stalo se stavovským „Porovnáním“, téhož dne datovaným, nýbrž uchována v listinách archivu vídeňského a v inventářích poznamenána jako „Nr. 30 auf pergamen ein zerschnittenes u. cassirtes diploma in Böheimbischer Sprach“. Dnes listina v Zemském archivu v Praze.

L. P. 1931 zemřela v Praze vynikající dramatická umělkyně **Marie Hübnerová**. Narodila se 11. července 1866 ve Slatině u Žamberka, prošla školou několika divadelních společností, vystupovala v Brně, u Švandy na Smíchově, až r. 1896 angažována Národním divadlem v Praze. Po Mošnovi, Vojanovi a Haně Kvapilové představovala Hübnerová nejvyšší vypětí českého umění hereckého a výrazně podala charakteristické role dramatické literatury světové i domácí, jak klasické, tak i novodobé. Marie Hübnerová byla skvělou vypravěčkou a věnovala se po mnoho let pražské mládeži, které předčítala národní i umělé pohádky s dokonalým přednesem uměleckým.

9. srpna

L. P. 1791 českou korunu, kteráž r. 1743 do Vídně vzata byla, páni deputirovaní za shromáždění velikého množství lidu všeho stavu, z Vídně **na Hrad pražský přivezli**, kdež v kapli sv. Václava až do hodiny 7. večerní k podívání vystavena zůstala. Potom dána do archivu, jehož železné dvěře s pěti klíči zavřeny byly.

10. srpna

L. P. 1361 těchto dnů **císař Karel IV. dal stavěti zdi na vrchu Petříně**, tu kdež jest kostel sv. Vavřince proti hradu pražskému, které ještě až posavad, ač na mnoha místech pobořené, sešlé, trvají. Příčina toho stavení byl hlad, že lidé neměli co jísti, protož císař dal se v to stavení, aby sobě chudí aspoň chleba zasluhovali a hladem nemřeli. Platili dělníkům po bílém penízi, ale ke stravě. Nacházím, že toho roku 1361 císař Karel IV. osvobodil Staré Město od všelikých daní a berní za dvě léta pořád zběhlá, počnouc ode dne Narození Panny Marie 8. dne září za to, že mu 1000 kop grošů dali na pomoc stavení nové zdi, kterouž hora Petřínská ohražena, a druhých 1000 kop k jiným potřebám jeho odvedli.

12. srpna

L. P. 1881 na nové budově Národního divadla v Praze vypukl neopatrností klempířů požár, jenž se šířil velkou rychlostí a pohltil v několika hodinách dílo celých desetiletí. Toliko zevní zdi, vestibul, foyery, schodiště a královské místnosti zůstaly zachovány. Po slávě dvou měsíců od otevření Zlaté kapličky českého národa nastala doba nových obětí a sbírek. Národ jako celek cítil se zasažen tímto neštěstím, během čtyř neděl sebral přes 1,000.000 zlatých a díky těmto obětem mohlo být Národní divadlo znovu a definitivně otevřeno již r. 1883. Nová stavba je prací architekta Schulze, jenž budoval v dohodě se stavitelem divadla prvního, J. Zítkem, jehož plány byly respektovány i při obnově. Původní stavba byla při rekonstrukci ještě zvětšena a rozšířena, takže nenahraditelně ztracena zůstala jen některá díla malířská, jež požár pohltil.

13. srpna

L. P. 1501 v pátek po sv. Vavřinci, spadl **veliký déšť** a přelilo až do úterýho. Z toho potokové i řeky menší rozvodnivše se, naplnily rybníky, až stavové a hráze, nemohouce takové moci vod zdržeti, protrhovali se. V neděli 15. srpna, v den Nanebevzetí Panny Marie, **veliká povodeň byla po vsi české zemi.** V Praze Vltava dvou loket nad Bradáče, kterýž jest u špitála (Křižovníků) pod mostem vytesaný, vystoupila a po ulicích Starého Města pražského se rozlila až blízko sv. Jiljí, k sv. Mikuláši a až k Dlouhé třídě. Na sklepích i na zdech velikou škodu učinila, dříví na břehu i na vodě mnoho pobrala, veliké škody též na polích, na dobytčích i jinak se staly.

15. srpna

L. P. 1791 vyšel **náramný oheň v Klatovech,** který v půl hodině 48 domů a někdejší kolej jezuitskou, seminárium a školy strávil.

19. srpna

L. P. 1471 Vladislav, prvorozený syn krále Kazimíra III. Polského a **král český volený,** přijel do Prahy v pondělí po Nanebevzetí Matky Boží a tu od stavů království českého slavně uvítán. Mistři pražští, vítající ho v královském dvoře, darovali mu do rukou Zákon Boží, pěkně napsaný na pergameně a připravený, aby v něm čta, i sebe i lid svůj podle vůle Boží uměl spravovati. Tři dny poté, ve čtvrtek ochtáb Nanebevzetí Panny Marie, před sv. Batholomějem, **Vladislav II.,** mládenec stáří 16 let, **korunován v kostele sv. Víta na hradě pražském** od biskupův polských, kteříž s ním přijeli a kteréž potom za tou příčinou papež Sixtus IV. chtěje míti Matyáše krále uherského, do klatby dal. Po vykonání té slavnosti jel král k obědu do svého dvoru v Starém Městě pražském pod korunou a okolo něho i před ním penězi i groši míšenskými dosti hustě sypali.

22. srpna

L. P. 1891 zemřel ve Vladislavské ulici na Novém Městě pražském velký český básník **Jan Neruda.** Narodil se na Malé Straně v Praze dne 10. července 1834, studoval

na akademickém gymnasiu, později filosofii, byl krátce středoškolským profesorem a potom se úplně věnoval literatuře a novinářství. Cestoval hojně po Evropě i blízkém Orientu, většinu let však prožil v ovzduší rodné Malé Strany, jejímž se stal klasikem. Básnická osobnost Nerudova, jedna z největších v celém písemnictví českém, prošla vývojovou drahou od prvních knih romanticky laděné intimní lyriky „Hřbitovního kvítí“ (1857) a „Kniha veršů“ (1867), k vítěznému vzepětí „Písní kosmických“ (1878), v nichž poprvé řešil český básník vztah člověka k vesmíru. Epika „Balad a romancí“ (1883) je jedním ze základních sloupů české balady, v níž je Neruda dědicem a pokračovatelem Erbenovým stejně jako předchůdcem Vrchlického. Osobní cit bolesti, vyjádřený ještě ve čtyřdílném cyklu „Prostých motivů“ (úplné vyd. 1888) přetavil Neruda ve výhni vlastní duše a vyspěl k nejvyšším hymnům „Zpěvů pátečních“ (1896 pohrobě). Humorný živel jeho epigramů a veršovaných feuilletonů ustupuje v poesii do pozadí, za to tím významněji se uplatňuje v jeho díle dramatickém a zejména beletristickém. Celé knihy jeho feuilletonů, sebrané ze sloupů pod čarou Národních listů, jsou brilantními ukázkami českého humoru živého a oživujícího. Nejskvělejší kniha beletristická „Malostranské povídky“ (1878) jest dokonalým dílem českého impresionismu a jedním z nejvyšších projevů síly spisovatelské. Množství causerií z cest i z domova, literárních, výtvarných i divadelních kritik znamená, že po Havlíčkovi to byl Neruda, kdo pozvedl českou žurnalistiku na úroveň světovou.

23. srpna

L. P. 1791 pražská privilegovaná **kompanie střelců** měla slavnost nového praporce.

L. P. 1851 se narodil v Hronově u Náchoda český spisovatel **Alois Jirásek.**

27. srpna

L. P. 1911 zemřel v Praze český grafik **Jan Šimáně.** Naroden 22. srpna 1852 v Rokycanech, stal se majitelem grafického ústavu a učitelem celé generace českých grafiků, mezi nimiž vynikl Jan Štenc.

31. srpna

L. P. 1791 držán byl slavný příjezd do měst **pražských Jejich Milostí císaře a císařovny** k slavnému korunování na královskou stolicí.

Zveme vás

NÁDVOŘÍ – ZEĎ HALY SLUŽEB

Grafické univerzitní teze

Exteriérová prezentace u příležitosti 10. výročí zapsání kolekce univerzitních tezí do registru UNESCO Paměť světa je k vidění v areálu Klementina na fasádě před vstupem do Národní knihovny.

Výstava je dostupná též online na <https://exhibition.indihu.cz/view/tezeNKRBAch2021-05-06T104256216Z>.

Jan Jakub Thummer – Jan Kryštof Sartorius zv. Norimberský Jezuitští spisovatelé

Praha, 1699, papír, mědiryt
NK ČR, sign. Th. 268

Pražská kolekce 526 univerzitních grafických tezí je největší sbírkou na světě. Všechny teze této sbírky se vážou k jediné instituci – filozofické fakultě pražské univerzity. Sbírkou je dodnes uchovávána na místě svého původu, tj. v historické budově někdejší pražské jezuitské koleje Klementinum, sídlo Národní knihovny ČR. Kolekce postihuje léta 1637–1754 a pokrývá tak vrcholné období užívání grafických tezí v univerzitním prostředí. Svým časovým rozpětím mapuje sbírka postupnou proměnu podoby grafických listů takřka bez mezer, a proto bývá považována za svého druhu kroniku barokní ikonografie. Tento soubor nesmírné kulturně-historické a umělecko-historické hodnoty je důležitým pramenem k poznání náplně filozofického studia na univerzitách, jež byly úzce spjaty s působením jezuitského řádu, a umožňuje také rozšířit naši představu o podobě dobových univerzitních ceremoniálů.

V době zařazení této sbírky na seznam UNESCO Paměť světa byla již třetí zapsanou dokumentární památkou z České republiky a současně třetí zapsanou památkou pocházející ze sbírek Národní knihovny ČR.

Jan Jakub Thummer – Extáze sv. Františka Xaverského

Praha 1708, papír, mezzotinta
NK ČR, sign. Th. 11

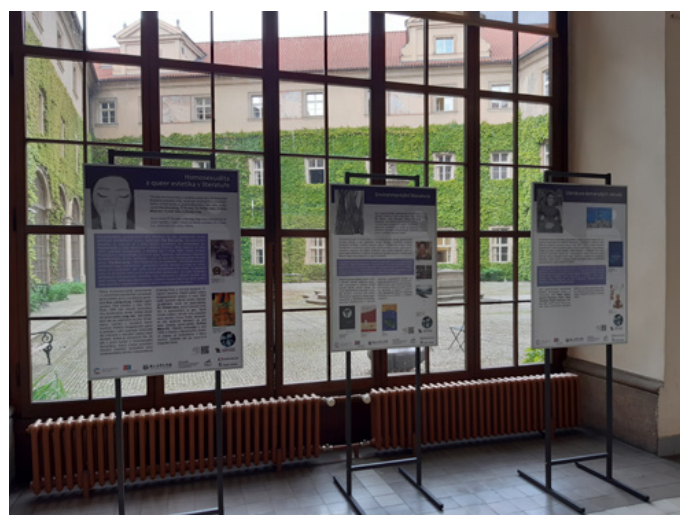
VÝSTAVY V PŘÍZEMÍ (vchod A)

V době přípravy tohoto čísla (21. 6. 2021) vstup pouze pro čtenáře NK v provozní době NK – aktuální informace sledujte na webu NK [zde](#).

Vzpomínky a sny na obratníku Raka

1. 6. – 15. 8.

Panelová výstava „Vzpomínky a sny na obratníku Raka“ mapuje vývoj moderní tchajwanské literatury od japonského koloniálního období až po současnost. V kontextu moderní světové literatury se autoři i texty zaměřují na psychologii postav i kolektivní paměť ostrova. Střídají perspektivy jeho obyvatel a z fragmentů budují celistvou atmosféru vzpomínek sdílených napříč generacemi.

Výstava představuje tvorbu u nás dosud neznámých tchajwanských autorů a zároveň navazuje na předchozí překlady tchajwanské literatury, vydané v České republice po roce 2000. Poukazuje také na stopy, které v dílech tchajwanských spisovatelů zanechala Česká republika, její genius loci i tvorba zdejších autorů. Nabízí tak dialog mezi dvěma krajinami a propojení literárních světů napříč kontinenty.

Výstavu připravilo Národní muzeum tchajwanské literatury v Tchaj-nanu (*National Museum of Taiwan Literature*) spolu s nakladatelstvím Mi:Lu Publishing ve spolupráci s Mezinárodním sinologickým centrem Chiang Ching-kuovy nadace při Univerzitě Karlově.

K výstavě současně vychází i stejnojmenná publikace „*Vzpomínky a sny na obratníku Raka*“, (tchajwanští autoři textů: Chung Wej-ke, Lü Che-žuo, Syaman Rapongan, Walis Nokan, Jang Čao, Li Jü, Čchiou Miao-ťin, Luo I-ťün, Wu Ming-i, Chuang Čchung-kchaj) 448 stran.

Knižní vazba 2021

XVII. Společná výstava rukodělné knižní vazby členů Společenstva českých knihářů
25. 6. – 25. 7.

Výstava, prezentující autorská díla knihařského řemesla, se pravidelně koná již od roku 1997. Je pořádána jako doprovodná akce semináře Společenstva českých knihářů (SČK). Vystaveny jsou aktuální rukodělné knižní vazby dle vlastního výběru zúčastněných autorů a jednoho společného titulu z volných archů. Tím je v letošním roce titul „JANŮV BREVIÁŘ aneb Výpisy z myšlenek učitele národů Jana Amose Komenského“, které z díla „Obecná porada o nápravě věcí lidských“ vybral a uspořádal Radek Hanuš. K výstavě bude vydán tištěný katalog.